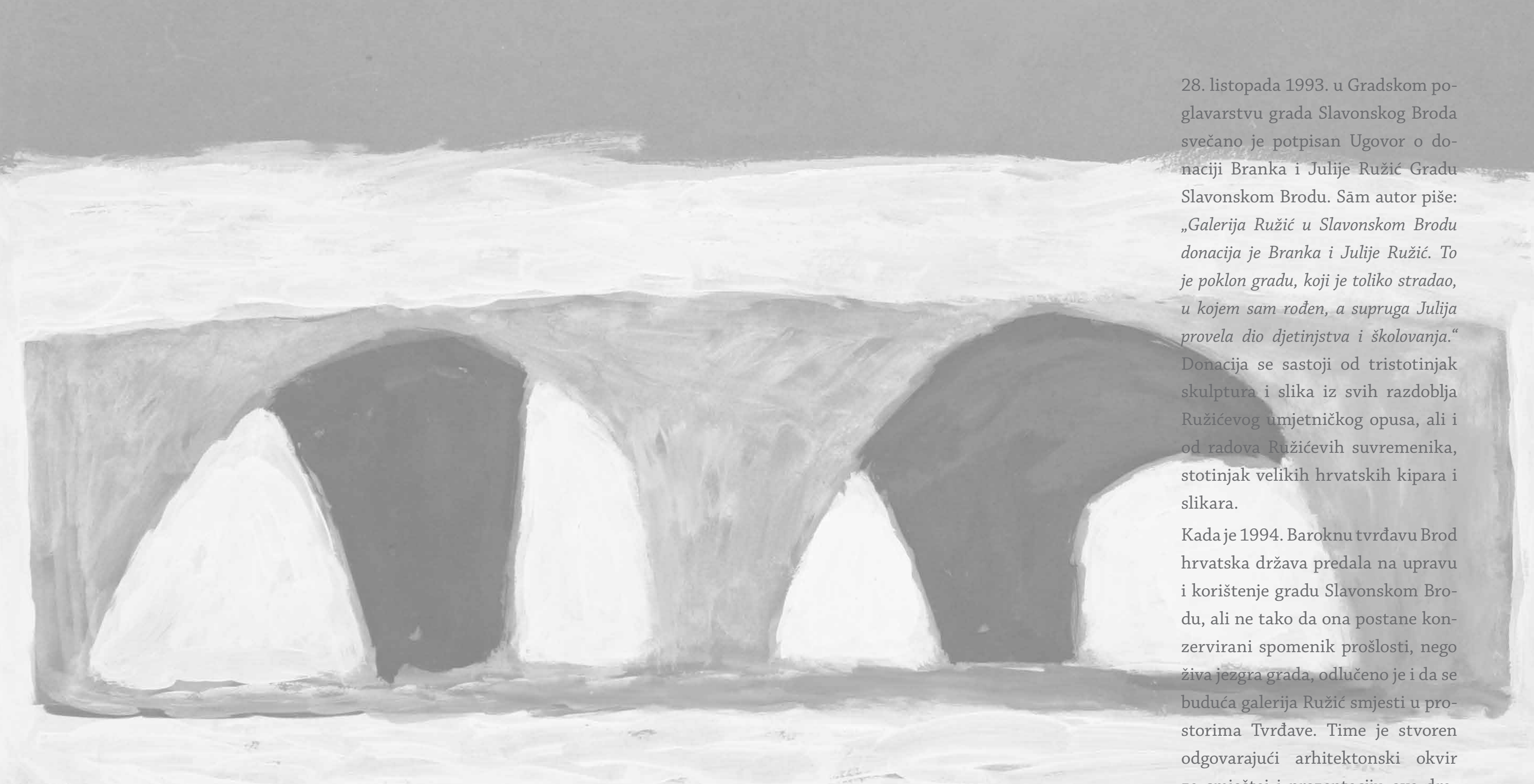

BRANKO
RUŽIĆ

GRADSKI MUZEJ BJELOVAR | GALERIJA NASTA ROJC
od 11. travnja do 4. lipnja 2017.

GALERIJA RUŽIĆ

Branko Ružić rođen je 1919. u Slavonskom Brodu, i upravo je ta činjenica urodila njegovom odlukom da svom rodnom gradu, iako je tek kratko vrijeme živio u njemu, pokloni veliki dio svog umjetničkog opusa, ali i ponajbolja djela hrvatskih kipara i slikara, Ružićevih suvremenika, i time grad Brod učinila nezaobilaznom postajom u umjetničkom itineraru Hrvatske.

28. listopada 1993. u Gradskom poglavarstvu grada Slavonskog Broda svečano je potpisan Ugovor o donaciji Branka i Julije Ružić Gradu Slavonskom Brodu. Sam autor piše: „Galerija Ružić u Slavonskom Brodu donacija je Branka i Julije Ružić. To je poklon gradu, koji je toliko stradao, u kojem sam rođen, a supruga Julija provela dio djetinjstva i školovanja.“ Donacija se sastoji od tristotinjak skulptura i slika iz svih razdoblja Ružićevog umjetničkog opusa, ali i od radova Ružićevih suvremenika, stotinjak velikih hrvatskih kipara i slikara.

Kada je 1994. Baroknu tvrđavu Brod hrvatska država predala na upravu i korištenje gradu Slavonskom Brodu, ali ne tako da ona postane konzervirani spomenik prošlosti, nego živa jezgra grada, odlučeno je i da se buduća galerija Ružić smjesti u prostorima Tvrđave. Time je stvoren odgovarajući arhitektonski okvir za smještaj i prezentaciju ove dragocjene zbirke suvremene hrvatske umjetnosti. Nakon opsežnih radova na uređenju, deset godina poslije, Galerija Ružić je svečano otvorena u utorak, 14. svibnja 2004. godine u 12 sati.

Iz TVRĐAVE BROD, 1997., gvaš, 49 x 71,5 cm

DALÍ, 1988., drvo, vis. 33 cm

SUŽIVOT KIPA I SLIKE

„Okolo nas je svijet. Po njemu kruži naš pogled i sve se odražava u oku. Kad zatvorimo oči te u sjećanju nastojimo izazvati ono, što smo vidjeli, pred našim unutarnjim okom nastaje drugi svijet. Nešto se promijenilo, mnoge pojedinosti smo zaboravili, opažamo, da o istom predmetu različiti ljudi daju različite opise. Ako smo pak uz određeni predmet ili dio prirode vezani nekim doživljajem, naše unutarnje oko još više će nam izmijeniti sliku svijeta s obzirom na važnost, boju, veličinu i izbor podataka.

Napokon, želimo li taj svijet opisati olovkom ili kistom, slika će se još više izmijeniti. Izmijenit će je alat, kojim radimo, naša vještina, naš izbor detalja, naša likovna naobrazba, uvjerenje da se tako „mora“ prikazati stvarnost, i mnogi drugi faktori. I tako se eto slika svijeta promijeni od časa, kad ga pogledamo, do časa, kad ga prenesemo olovkom ili kistom na papir ili na platno. To sve doživimo i onda, kad mislimo, da točno prikazujemo stvarnost.

A koliko tek izmijeni sliku svijeta umjetnik, koji svojim stavom nešto hoće! Da bi prikazao svoju stvarnost, on zauzima svoje određeno stanovište, svjesno upotrebljava izbor detalja, i način prikazivanja, iako i on, gledajući oko sebe, vidi isto kao i svaki čovjek: boju pločnika, veličinu prozora, sjaj površine vode.“

(Branko Ružić: Djeca crtaju – priručnik za učitelje, nastavnike likovnog odgoja i roditelje, Školska knjiga, Zagreb, 1959.)

U ovih nekoliko ulomaka kojima davne 1959. Branko Ružić započinje pedagoški priručnik likovnog odgoja, on je sâm najbolje opisao svoju likovnu poetiku. Prikazati svijet oko nas onako kako ga on doživljava, svojim unutarnjim okom, primijenivši pritom sažetu formu, prilagodivši se činjenici da minimumom oblikovanja postigne maksimum doživljavanja određene teme, način je na koji je Branko Ružić ostvario čitavi svoj umjetnički opus.

Ružićeve umjetničke dvojbe koje obilježavaju pedesete godine prošlog stoljeća između slikarstva i kiparstva i njegov kasniji razvoj Mladenka Šolman u Ružićevoj monografiji vidi ovako: „Prijelaz na izdvojen predmet vodio je Ružića njegovu sažimanju u znak, kao traženju supstrata, koji bi ga tumačio. Nekoliko slika iz tog vremena (Portret, 1954; Oblici, 1955.) predočuju put slikarskog razvoja na kojem Ružić gradi sliku s nekoliko preglednih polja, gdje boja uzmiče pred naglaskom forme, a njezina uloga postaje dominantnom. Slikarska sredstva postala su neadekvatna i uzmiču pred impulsima druge naravi, pa se neprimjetno, po zakonima vlastita razvoja, zbivao prijelaz u svijet kiparstva.“

Godine 1956. u trideset i sedmoj godini života, Ružić radi glavu „Oca”. Sa skulpturom „Oca” rodio se kipar Ružić. „Oblik mi se javlja kao odnekud poznat glas, nikao iz vedre praznine, gledam ga, napokon ga vidim. Preostaje mi da dvojica to povjeruju. (B. Ružić u dokumentarnom filmu „Donja zemlja – gornja zemlja”). Ružićeva sažetost oblika i jednostavnost u pristupu likovnim temama bitna je značajka njegovog djela; ono što čini njegovo djelo prepoznatljivim i što nosi u sebi pečat Ružićevog stvaralačkog identiteta.

U knjizi „Učiti umjetnost” Anđelke Dobrijević, Ružić govori o svojim umjetničkim mijenama i odnosu prema materiji raznih medija u kojima se okušao: „Počeo sam raditi moje novo kiparstvo dvanaest godina nakon završenog studija kiparstva na ALU i napravio sam prve skulpture određene za lijevanje u bronci. S vremenom sam osjetio potrebu da sve nekako pojednostavim. Kad sam već odbacio sve što ne mora biti, naišao sam na komad drveta koji mi je dao moj rođak, rušeći jedan veliki jasen. Probao sam „Glavu limara”, koja je bila za broncu, napraviti u drvetu i tada sam vidio da drvo pomalo za mene misli. Pronašao sam da postoji materijal koji me prisiljava da obavim do te granice skidanje mase, dok u jednom času ne kažem: Sad više ne! Vidio sam da oduzimajući sjekirom i dljetima dolazim do glave onog istog limara što sam je prije napravio dodavanjem. Sad su mi se otvorila vrata na koji način mogu doći do – koliko treba, a ne do – koliko bih još. Pronašao sam da drvo govori. To je tako veliko iznenađenje kao kad bi se netko probudio pa bi znao francuski. Pa taj bi samo cijeli dan govorio francuski.

Tako sam ja odjedanput progovorio jedan jezik i tim sam jezikom pokušao obnoviti cijeli svoj svijet...”

Pišući o umjetničkom djelu kipara, slikara, likovnog pedagoga i pisca Branka Ružića, povjesničari umjetnosti ističu visoku estetsku razinu njegovih djela, ali i inovativnost, lucidnost i dječju znatiželju u bilježenju svijeta koji ga je okruživao.

Zaseban dio brodske zbirke čini Ružićevo slikarstvo. Kao i u kiparstvu, Ružić kao slikar nastavlja „pričati” sažetim, zgusnutim volumenima koji izranjaju iz potpuno pročišćenog prostora. Najčešće koristeći crnu (ne) boju na bijeloj podlozi, s tek ponekim akcentom crvene ili plave boje (dodatno naglasivši zgusnutost i energiju čvrstih formi tehnikom gvaša), poigrava se oblicima i odnosom puno-prazno, baš kao i u skulpturi. Zato se često

čini da je on svoje kiparske radove prenio na papir ili platno, a njegove se slike često naslovom podudaraju s nazivima njegovih skulptura. Brodska zbirka broji šezdesetak Ružićevih slika, rađenih u tehnici gvaša na papiru. Osim datiranih i potpisanih slika, brodska zbirka sadrži i desetak gvaševa kojima je teško odrediti atribuciju, ali se pripisuju Ružiću.

RUKA I, 1993./94., gvaš, 71 x 50 cm

RUKA, 1989., papir, vis. 50 cm

SKULPTURE OD KAŠIRANOG PAPIRA

Nastanak opusa od stotinjak radova nastalih u posljednjem desetljeću Ružićevog života i stvaralaštva uvjetovan je nesretnim okolnostima. Naime, 1988. Branko Ružić putuje u Italiju u želji da vidi svoju skulpturu koju je izveo 1972. u Querceti, a kolekcionar Paiotti postavio u park Barilla u Parmi. Sedam kilometara prije Parme, Ružić stradava u prometnoj nesreći. Isprva se liječi u bolnici u Parmi, a zatim u Zagrebu. Iako sav u gipsu, umjetnički nemir nakon petomjesečnog izbjivanja iz ateljea tjera ga da olovkom na papiru radi skice za kasniji rad na skulpturama iz papira, koje konačno i ostvaruje. Nakon što su predstavljene umjetničkoj publici na izložbi u Modernoj galeriji u Zagrebu 1990., novinski papir postaje novi Ružićev materijal, njegov novi izričaj. Iako se kasnije vraća i drvu, svom primarnom materijalu, nikada više nije napustio rad u papiru.

„Majstor drva priklonio se papiru, ne toliko zbog lakoće i jednostavnosti rukovanja, koliko zbog krhkosti građe ovog kiparskog anti-materijala, koji uvijanjem, gužvanjem i oblikovanjem, poput crteža, slijedi pokret ruke, bilježi ritam uspona i padova raspoloženja, naizmjeničnost tajne i otkrivenja. U tome napetom luku, kad biće svladava neizmjeran prostor ništavila, otkrivamo postaje smisla u djelima iznimne gustoće i poetičnosti što prizivaju Hölderlinovu misao: da životom probuđeni duh nije više sreća, nije više ideal, već djelo.“ (Mladenka Šolman u monografiji o Ružiću)

SUNČANI SAT, 1989., papir, šir. 42 cm

PADANJE POD KRIŽEM, 1993., papir, duž. 54 cm

Upravo u ovom materijalu Ružić uspijeva u potpunosti provesti u djelo svoju često ponavljajuću tezu „sve je skulptura“. Sve što je vidio oko sebe bilo je dovoljno zanimljivo i vrijedno da bi se oblikovalo u skulpturi. Iako smo potvrdili te njegove teze vidjeli i ranije, u skulpturama nastalim u drvu i terakoti, ovdje je ona doživjela kulminaciju. Ponegdje je iskoristio prpošnost i lakoću papira kako bi prikazao vedre teme: Čaplje, Sunčani sat, Ruku, pa čak i Kišu (nad Rovinjem). Drugdje je iskoristio dramatičnu igru sjene u oštrim lomovima papira kako bi istakao stradanje (Križ, Padanje pod križem).

Zasebnu cjelinu čine radovi koji direktno reflektiraju temu patnje hrvatskog naroda u Domovinskom ratu. Niz skulptura nose naziv Dalj, baš kao i selo na Dunavu, u blizini ušća Drave u Dunav, u općini Erdut iz kojega su 1991. tisuće hrvatskih civila pobjegli pred srpskim paravojnim postrojbama. Ružić ih prikazuje kao sitne mrvice papira, na golemim, čvrstim i zastrašujućim brodovima koji ih odvoze u nepoznato, daleko od njihovih domova.

U papir *mâché*ima Ružićev kiparski izričaj dobiva jednu sasvim novu dimenziju; ostavljajući materijal vidljivim finiširajući skulpturu samo tankim, ponegdje i prozirnim slojem boje, on s jedne strane ponavlja postupak kojim pristupa i radu u drvu; s maksimalno sačuvanim izvornim osobinama materijala postiže maksimum ekspresije. S druge strane, možemo ga promatrati i kao (nesvjesno) društveno angažiranog, jer recikliranjem materijala podiže svijest o očuvanju okoliša, što ga smješta u kontekst suvremenog ali i sivevremenog.

RUŽIĆEVI KNJIŽEVNI ZAPISI

Govoriti o Ružićevom književnom opusu znači dati njegovom likovnom stvaralaštvu još jedan sloj, novu dimenziju koja upotpunjuje sliku o Ružiću gotovo kao o renesansnom „homo universalisu“, kojega zanima sve, koji želi sve proučiti, sve vidjeti, čiji nerv nikada ne miruje, i koji radi i kada drugi odmaraju i blaguju, vrijedno i neumorno gradeći svoj svijet oblika, boja i riječi. Njegovi zapisi ključ su za dekodiranje njegovih oblika u drvu, terakoti, novinskom papiru. Ako se priklonimo tvrdnji Mladenke Šolman da „postoje dva prostora kiparskog djela. Jedan vanjski koji se nudi našem pogledu i drugi, unutarnji, s kojim saobraća naš duh“, onda je upravo Ružićeva proza u neposrednom suodnosu s ovim drugim prostorom. Ona ga potkrjepljuje, tumači, razjašnjava, opravdava...

U široj likovnoj javnosti manje je poznata činjenica postojanja tih zapisa koji su odraz njegovih najintimnijih stanja i životnih trenutaka, često i intimniji od onih oblikovanih ili naslikanih, jer su u samoj svojoj naravi eksplicitniji od potonjih. U Pejakovićevoj monografiji o Branku Ružiću iz 1996. godine tek se stidljivo pojavljuje nekoliko Ružićevih zapisa, bez nekog daljeg tumačenja, između dijela monografije o kiparskom i dijela o slikarskom opusu. Moguće ih je i iščitavati tako, upravo kao poveznicu između Ružića kipara i Ružića slikara, a još ispravnije kao tumač i vodič kroz ružićevski svijet oblika u drvetu, glini, papiru... Stoga ih je nužno okupiti na jednom mjestu, u zbirci (jer danas postoje samo kao rasuti listovi požutjelog papira ispisanog slovima tiskanima na pisačkoj mašini, s ponekom ispravkom u Ružićevom rukopisu), kao integrirani dio zatvorenog kruga Ružićevog cjelokupnog umjetničkog opusa. *Romana Tekić*

KAFKA, 1989., papir, vis. 88 cm

KONJ, 1959., bronca, vis. 38 cm

IZLOŽENA DJELA

Limar III, 1960., drvo, vis. 28 cm
Otac, 1956., bronca, vis. 19 cm
Konj, 1959., bronca, vis. 38 cm
Ljubavnici, 1983., drvo, vis. 35 cm
Limar II, 1960., bakreni lim, vis. 86 cm
Autoportret s rukom, 1984., drvo, duž. 64 cm
Čovjek s krilima, 1957., bronca, vis. 47 cm
Vale, 1993., drvo, vis. 36 cm
Prva trojica, 1959., bronca, vis. 57 cm
Zagrljeni, 1988., drvo, vis. 35 cm
Prozoronošač, 1985., drvo, vis. 129 cm
Dali, 1988., drvo, vis. 33 cm
Tvrđava okićena, 1972., drvo, vis. 31 cm
Adam i Eva II, 1992., drvo, šir. 47 cm
Ruka, 1985., terakota, vis. 26 cm
Kafka, 1989., papir, vis. 88 cm
Koritar, 1963., drvo, vis. 92 cm
Crna vrata, 1982., drvo, 200 x 120 cm
Križ, 1989., papir, vis. 53 cm
Padanje pod križem, 1993., papir, duž. 54 cm
Padanje pod križem II, 1993., papir, duž. 60 cm
Ružičnjak, 1992., papir, duž. 70 cm
Dalj II, 1993., papir, vis. 60 cm

Sunčani sat, 1989., papir, šir. 42 cm
Posljednja večera, 1989., papir, duž. 73 cm
Ruka, 1989., papir, vis. 50 cm
Kiša u Rovinju, 1991., papir, vis. 48 cm
Kapitel, 1990., papir, vis. 76 cm

GVAŠEVI

Šetači, 1994., gvaš papir, 70,5 x 50 cm
Dalj II, 1993., gvaš papir, 71 x 41 cm
Betlehem-rođenje Kristovo, 1995., gvaš, 50 x 70,5 cm
Katedrala, 1994./95., gvaš papir, 50 x 71 cm
Plavi križ, 1996., gvaš, 102 x 72 cm
Hrvatska lađa, 1995., gvaš, 31 x 86 cm
Noina arka, 1993., gvaš, 55 x 59,5 cm
Andeo I, 1995., gvaš, 50 x 71 cm
Rovinj, gvaš, 93/94 71 x 50 cm
Ruka I, 1993./94., gvaš, 71 x 50 cm
Iz Tvrđave Brod, 1997., gvaš, 49 x 71,5 cm
Adam i Eva, 1994., gvaš, 50 x 70,5 cm
Cvitan, gvaš, 50 x 70, 5 cm
Prozoronošač, 1994., gvaš, 70,5 x 50 cm
Autoportret, 1994., gvaš, 55 x 70 cm

ŽIVOTOPIS

Branko Ružić rođen je u Slavonskom Brodu 4. ožujka 1919. Već zarana iskazuje crtački talent u osnovnoj školi u Vinkovcima. Poslije završetka osnovne škole njegov učitelj Pavao Divić upozorava profesora crtanja Vinka Pajalića na Ružićevu darovitost te ohrabruje talent mladoga Ružića koji sa svojim starijim školskim kolegama, Slavkom Kopačem i Rudolfom Sabličem odlazi na slikanje u prirodu. List „Svjetlost”, kojemu je i urednik, pokreće 1935. i u njemu, sa svojim kolegama, objavljuje vlastite priloge.

Ružić je u tri godine od 1937. do 1940. promijenio nekoliko studija koji su ga privlačili: strojarstvo, arhitektura, povijest književnosti, povijest umjetnosti.

Na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti studira kiparstvo od 1940. do 1944. Diplomirao je kod Ive Lozice i Frana Kršinića s kojim je bio veoma blizak.

Kod prof. Tomislava Krizmana upisuje grafiku od 1944. do 1945. Iako je stekao diplomu kipara, odlučuje se i za studij slikarstva u klasi prof. Marina Tartaglie koji pohađa između 1945. i 1948.

Te iste 1948. prvi puta je nazočan na IV. izložbi ULUH-a, gdje je privukao pozornost kritike. Njegovi prvi zapaženi radovi odražavaju poslijeratno doba i tematiku koja je tada prevladavala. Španjolska i manetovska tradicija vidljiva je u njegovom velikom platnu „Zlodjela okupatora” (1948.). U ciklusu „Cigani” likove još više stilizira udaljavajući se od tada sveprisutnog realizma.

1951. u Vinkovcima mu je priređena prva samostalna izložba, a iste godine Udruženje likovnih umjetnika u Zagrebu dodjeljuje mu atelje u Voćarskoj 76 u kojem je radio do svoje smrti.

Bavio se pedagoškim radom te pisao o umjetnosti. Imao je šezdeset i sedam samostalnih izložaba u zemlji i inozemstvu. Njegovi radovi bili su izloženi na više od dvije stotine skupnih izložaba.

Autor je spomenika: Moša Pijade (Beograd, 1969.), Korablja (Zagreb, 1970.), Ljudi (Osijek, 1977.), Vinkovačke jeseni (Vinkovci, 1978.), Čudo u Milanu (Fallersleben, 1978.), Fontana s pticama (Wolfsburg, 1978.), Spomenik palim Zagrepčanima (Zagreb – Dotrščina, 1981.), Provincijalat Bosne Srebrene (Sarajevo, crkva Sv. Križa, 1981.).

Dobitnik je mnogobrojnih nagrada i priznanja, među kojima i Nagrade općine Rovinj (1967. i 1972.), Nagrade grada Zagreba (1968.) i Republičke nagrade za životno djelo „Vladimir Nazor” (1986.).

Djela mu se nalaze u brojnim muzejima i galerijama u zemlji i inozemstvu, a najveći broj u Galeriji Ružić, koja je – zahvaljujući njegovoj donaciji od više od četiri stotine djela – otvorena 15. lipnja 2004. godine u kompleksu Tvrđave Brod u Slavonskom Brodu. Osim u mnogobrojnim katalozima, njegovo je stvaralaštvo prikazano i u dvjema monografijama – Mladenka Šolman: Branko Ružić (Moderna galerija Zagreb, Grafički zavod, Zagreb 1977.) i Mladen Pejaković: Branko Ružić (Akademija likovnih umjetnosti Zagreb, Galerija umjetnina grada Slavenskog Broda i Hrvatsko društvo likovnih umjetnika, Zagreb 1996).

Branko Ružić umro je 27. studenog 1997. godine u Zagrebu.

Izložba / Exhibition |
Branko Ružić: SUŽIVOT KIPA I SLIKE

Naslovna stranica:
Padanje pod križem II, 1993., papir

Izložba je ostvarena u suradnji |
In cooperation with
GALERIJA UMJETNINA
GRADA SLAVONSKOG BRODA
GALERIJA RUŽIĆ

Likovni postav / Exhibition set up |
MILAN PAVLOVIĆ,
ZORAN TOKIĆ,
PETRA JALŠOVEC

Tehnički postav / Exhibition Technical set up
IGOR KOLUNDŽIJA,
MARIJANA MARKANOVIĆ,
IVANA PURKIĆ,
JASNA SITEK

Nakladnik / Publisher
GRADSKI MUZEJ BJELOVAR,
Trg Eugena Kvaternika 1, 43000 Bjelovar
tel. +385 (0) 43 244 207 |
fax. +385 (0) 43 243 220 |
gradskimuzej@optinet.hr

Biblioteka / Library |
KATALOZI IZLOŽBI 4/2017.

Za nakladnika / For the Publisher |
MILAN PAVLOVIĆ, ravnatelj

Autorica teksta / Text | ROMANA TEKIĆ

Fotografije / Photo |
Fotodokumentacija Galerije RUŽIĆ

Oblikovanje pozivnice, kataloga i plakata /
Design | KREŠIMIR IVANČEK

Tisak / Printing | KBColor, Bjelovar |
Tiskano u Hrvatskoj, travanj 2017.

Naklada / Number of copies | 500 primjeraka

KAPITEL, 1990., *papir*, vis. 76 cm